

Beskæftigelsesministeriet
Holmens Kanal 20
1060 København K
Att.: yol@star.dk , jvr@star.dk
jhpe@bm.dk , ceht@bm.dk
cki@bm.dk, bm@bm.dk

København, 5 januar 2022

Høringssvar over udkast til lov om ændring af barselsloven (Indførelse af øremærket forældreorlov, lighedeling af retten til barselsdagpenge og ret til overdragelse af barselsdagpenge til sociale forældre og nærtstående familiemedlemmer m.v.) Jnr. 22021-

Ved brev af 8. december 2021 har Beskæftigelsesministeriet fremsendt ovennævnte udkast til lovforslag og anmodet om Red Barnets eventuelle bemærkninger.

Generelle bemærkninger

Red Barnet er overordnet set positive over for forslaget. Det er af mange årsager vigtigt, at vi får styrket familiernes muligheder for at etablere trygge og stærke rammer om samvær for børn og deres omsorgspersoner – både deres fædre, men også med-mødre og sociale forældre, herunder adoptanter og andre med en stærk tilknytning til familien, som er tiltænkt en forældre lignende relation til barnet, og som ikke er barnets forældre.

Det er vigtigt, at fædre får bedre muligheder for at være sammen med deres børn – ikke mindst i den første tid, mens barnet er helt lille. Både for børnene og for deres fædre. En ret til længere barselsorlov til fædre vil bidrage til at skabe en tættere og stærkere relation mellem fædre og deres børn. Det øger trivselen for barnet og for familien som helhed.

Det er vigtigt, at ordningen kommer børn af alle former for forældre (solo, medforældre, enlige forsørgere og adoptanter) til gode.

Det fremgår af forslaget, at den foreslåede ordning ikke skal føre til længere orlovsperioder, men at der primært er tale om en omfordeling af orloven. Fremover vil en familie med to voksne typisk få 24 ugers barselsorlov med barselsdagpenge hver – som kan forlænges til 46 uger for hver af de to voksne.

Vi finder, at man burde benytte lejligheden til at forbedre orlovsmulighederne yderligere - ved at tildele forældre (og tilsvarende vigtige omsorgspersoner) mere barsel og dermed at gøre vilkårene bedre for landets mange børnefamilier og sikre det lille barn mere tid sammen med deres forældre i en afgørende periode.

Børneperspektivet

Det er vigtigt at have børneperspektivet med både i formuleringen af loven, i implementeringen og i opfølgningen på ordningen. Forslaget er overvejende af teknisk-praktisk karakter, og vi savner nogle overvejelser af mere generel, pædagogisk-social karakter om implementeringen af forslaget, om hvordan man forudser, at det vil påvirke børns hverdag, og hvordan man i givet fald tænker at indsamle og nyttiggøre

erfaringerne fra de kommende års praksis. Det kunne eksempelvis være via følgeforskning og målrettet indsamling af data, der siger noget om, hvad ordningen vil komme til at betyde for barnet.

Overordnet må det konstateres, at man ved læsning af forslaget savner, at andre ressortministerier var blevet tydeligere inddraget i arbejdet, således at en række andre fagligheder af betydning for børn kunne være blevet inddraget i affattelsen af forslaget, således at de rent børnefaglige hensyn kunne være formuleret og søgt inddraget. Efter endt læsning udestår der en række spørgsmål angående den fremtidige, praktiske gennemførelse

Videre kunne man ønske nogle angivelser af, hvordan regeringen vurderer mulighederne eller risiciene ved ordningen. Hvordan vil man sikre, at barselsorlov til fædre vil styrke familier, som i forvejen er socialt udfordrede? Risikerer man, at børn i udsatte familier kommer tidligere i daginstitution? Hvad vil regeringen gøre for at sikre, at fædre rent faktisk tager deres orlov? Hvordan vil man sikre, at det bliver klart for alle aktører, hvilke myndigheder der får det praktiske og det juridiske ansvar for, at familierne får den nødvendige støtte og – om fornødent – den nødvendige undervisning og de nødvendige redskaber til krisehåndtering og hjælp til at skabe nye rammer og gensidig forståelse og forventningsafstemning. Særligt i familier med højkonflikt-skilsmisse er det afgørende, at de relevante kommunale aktører er klar med relevant opbakning og hjælp til at løse konflikter i familien.

Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, s. 51, at regeringen skønner, at forslaget vil medføre mindre udgifter til barselsdagpenge som følge af en forventning om, at den del af orloven, der fremover øremærkes til fædre, vil blive udnyttet i lidt mindre omfang, end mødre hidtil har gjort. Efter Red Barnets opfattelse kunne man have ønsket sig nogle overvejelser om, hvad regeringen i givet fald vil gøre for at sikre, at forslaget kommer til at virke efter hensigten og ikke fører til mindre brug af barselsorloven.

Ordningen efter forslaget lægger op til, at forældrene – som med den kommende ordning i højere grad skal deles om orlovsydelse – skal finde en måde at enes om, hvordan de økonomiske midler skal prioriteres og det fælles ansvar for familien gennemføres. Det gør det vigtigt, at familier kommer tidligt i gang med dialogen om barselsorlov og får lavet klare aftaler og forventningsafstemning i øvrigt. Det vil stille krav til både sundhedspersonale, sundhedsplejersker og – i sidste ende - til familieretshusene. Her bør man igen særligt have en opmærksomhed på situationen i familier med højkonflikt-skilsmisser.

Social ulighed

Vi kan være bekymrede for, at der vil vise sig en betydelig social skævhed, når man ser på de grupper, som vil tilvælge barsel, og de grupper, som ikke vil benytte adgangen til orlov. At lovgivningen kan have en social slagside. Erfaringer fra Sverige viser, at ikke alle fædre benytter sig lige meget af orlovsmuligheden. Der er særligt udfordringer i relation til unge familier, fædre med lav indkomst og fædre med udenlandsk herkomst.

De forhold vil kræve, at vi udviser stor omhu med kommunikationen om og implementeringen af ordningen – både i forhold til borgerne og myndigheder og sundhedspersonale. Vi bidrager gerne til en fælles målrettet kommunikationsindsats over for de familier, vi arbejder med.

Enlige mødre og soloforældre

I selve den politiske aftale fremgik det, at partierne ville sikre, at forældre, der står alene med ansvaret for deres børn, kan beholde alle barselsugerne. Konkret vil man således som enlig mor kunne holde 46 ugers barsel efter fødslen. Det fremgik også, at de ville kunne overdrage orlov til et nærtstående familie-medlem. Det er positivt, da det vil kunne sikre, at forældre i vanskelige sociale situationer kan få mulighed for at få hjælp ved at inddrage deres nære netværk.

Men i høringsteksten er formuleringen ikke klar: Således kan man få det indtryk, at bemærkningerne skal forstås således, at man gør forskel på soloforældre (forældre, der har valgt at få barn alene) og enlige forsørgere. Er det korrekt forstået, at førstnævnte får ret til at dele barsel med et nærtstående medlem af

familien/netværket – men det samme ikke gælder for enlige forsørgere? I så fald ønsker vi os en redegørelse for baggrunden for denne tilsyneladende forskelsbehandling.

Kompetenceudvikling hos fagfolk

Vi forudser, at den nye ordning vil kræve kompetenceudvikling af fagfolk omkring familierne for at kunne vejlede og støtte dem i processen. Og det vil formentlig også kræve en ny tilgang til arbejdet med forældrene omkring de helt små børn, hvor far eller anden medforælder i langt højere grad skal inddrages. Det kan også være nødvendigt med ændringer af hele det system, der er sat op til at følge og vejlede kommende og nybagte forældre og deres børn, som i dag er bundet op på mor, mors telefonnummer, mors oplysninger osv.

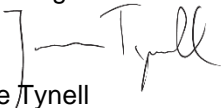
Relaterede overvejelser om overgangen til dagtilbud

Vi ved, at overgangen til dagtilbud allerede i dag er et sårbart tidspunkt for mange børn og forældre. I dag er der de fleste steder lagt op til en indkøringsfase i dagtilbuddet på 1-2 uger. Dette fungerer for nogle børn og forældre, men for andre trækker indkøringen ud og gør den første tid, hvor forældre skal jonglere med både indkøring af et barn, der er ked af det og utrygt, og opstart på job efter endt orlov, svær.

Det kunne derfor være ønskværdigt, hvis overgangen til dagtilbud kunne spredes over en længere periode og tage sin begyndelse i barselstiden, så flere børn kunne få en roligere og tryggere start i dagtilbud. Man kunne have en ordning, hvor barn og forældre blev inviteret ind i dagtilbuddet, f.eks. en gang om ugen, til en form for legestue i den sidste tid af barselsorloven for på den måde at vænne sig til og lære personale, børn, hus, lugte og lyde at kende på en måde, som passer bedre til flere børns – og for den sags skyld – voksnes behov. En sådan fremgangsmåde ville være vigtigt fra barnets perspektiv.

Eventuelle spørgsmål til høringssvaret kan stiles til børnerettighedsjurist, Claus Juul: ckj@redbarnet.dk

Med venlig hilsen

Janne Tynell

Stedfortrædende Generalsekretær